

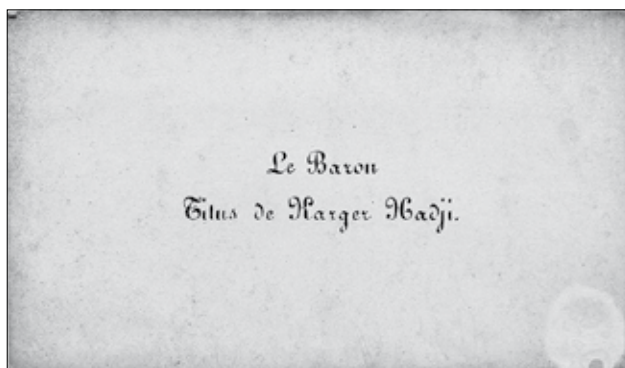
*Szerény adalék báró Titus Karger,
a – magyar és horvát királyá koronázáshoz
lengedhetetlen, titokban eltemetett –
magyar koronázási jelvényeket
1853-ban megtaláló tiszt történetéhez.*

Huzjan, Vladimir

Báró Titus Karger (1808–1860) – A Monarchia elfeledett tisztje

Titus Karger báró (1808–1860) a horvát és a magyar nemzeti történelem szempontjából egyaránt jelentős történelmi figura, aki egy döntő pillanatban felfedezte az elásott magyar koronázási jelvényeket – a Szent Koronát, a jogart és az országalmát –, amelyek nélkül Ferenc Józsefet és mást sem lehetett volna magyar és horvát királlyá koronázni.¹

Titus Karger életének utolsó három évét Varasdon töltötte nagynénje, Maria Floriana Karger (1777–1859) közelében. Ennek ellenére varasdi élete nehezen rekonstruálható, mivel kevés vele kapcsolatos levéltári anyag és csak néhány tárgyi emlék, például egy album az utazásai során készült rajzokkal, egy távcső és a névjegykártyája maradt utána. Legfontosabb hagyatéka talán a sírja Varasdon, amelyet még a 20. század első felében is rendszeresen látogattak a magyar turisták. Ma már elhanyagolt, de személynének és érdemeinek jelentősége miatt a jövőben nagyobb figyelmet kellene fordítani rá.

Titus Karger névjegykártyája²

Az információ végül eljutott az osztrák hatóságokhoz is Wargha István rendőrfőnöknek köszönhetően, azt azonban nem tudjuk, hogy ő hogyan jutott a titokhoz. Ezt követően kezdetét vette a keresés Titus Karger vezetésével, aki hároméves expedícióra indult Zágrárból. Miután a kutatás sikerrel járt, Ferenc József 1853. szeptember 21-én a Szent István-rend

lovagkeresztjével tüntette ki, a következő évben pedig bárói címet adományozott neki. Emellett jogot kapott arra is, hogy címere tartalmazhassa a Szent Korona képét.³

Titus Karger és a Szent Korona megtalálása

1849 augusztusában Kossuth Lajos (1802–1894) kormányzó elnök és kormányának tagjai menekülésre kényszerültek. Az első felelős *ministerium*ban belügyminiszteri pozíciót betöltő, ekkor már miniszterelnök Szemere Bertalan (1812–1869) tette el a koronázási jelvényeket tartalmazó ládát Erdélyben. Mivel a láda pontos helyét sokáig homály fedte, az osztrákok jó ideig nem bukkantak a koronázási jelvények nyomára. Szemere a láda helyéről először Bathyány Kázmért (1807–1854) tájékoztatta, aki azt később elmondta az akkortájt Londonban tartózkodó Kossuthnak, valamint Teleki Lászlónak (1811–1861) is.

A magyar koronázási jelvények⁴

Karger életének utolsó három éve Varasdon

Titus Karger 1857-ben alezredesként vonult nyugdíjba, és nagynénjéhez, Maria Floriana Karger (1777–1859) apátnőhöz, az orsolyita kolostor vezetőjéhez költözött Varasdra.⁵ Bár a Monarchia érdemes polgára volt, Varasd díszpolgárává nem nevezték ki, a *Protocollum Civitatis*ban⁶ nem szerepel a neve. 1860. március 25-én nőtlenül és gyermektelenül, májrákban hunyt el Varasdon, ahol sírja is áll.⁷ A városi levéltárban fellelhető irat tanúsága szerint 1860. június 11–12-én hagyatékát az Opatička (ma Uršulinška) utcában álló Maurović-házban bocsátották árverésre. Napjainkra kevés maradt fenn az ingóságából, de tengerészeti távcsövet és a nagynénjének adott, Európát és a Szentföldet ábrázoló

Titus Karger sírja Varasdon¹⁵

HIC IACET
 TITVS. LIBER. BARO. DE. KARGER.
 PRAETOR. MAIOR
 MILITIBVS. IVRE. DICVNDQ
 QVI CORONAM. SANCTI. STEPHANI
 A. REBELIBVS. ABLATAM.
 ORSOVAE. REPPERIT.
 OBIIT. DIE. 25. III. 1860

A feszület alatti aranyozott latin felirat¹⁶

ITT NYUGSZIK
 SZABAD BÁRÓ TITUS KARGER
 PRAETOR MAIOR,
 AKI TÖRVÉNYT MAGYARÁZOTT A KATONÁKNAK,
 ÉS AKI ÁLTAL SZENT ISTVÁN KORONÁJA,
 MELYET LÁZADÓK LOPTAK EL,
 ORSOVÁNÁL MEGTALÁLTATOTT.
 MEGHALT 1860. MÁRCIUS 25-ÉN.

Fordította Bódi Dávid

- ¹ SZABÓ István: A szent korona Debrecenben. *Debreczeni Képes Kalendarium* 1925. Debrecen, 49–53. p.; KATONA Tamás: *A korona kilenc évszázada*. Budapest, 1979. Magyar Helikon; HERMANN Róbert: A korona kálváriája 1848–1853. *Rubicon*, 2011. 1. sz. 27–29. p.; DEÁK Ágnes: *A koronás Wargha*. Budapest, 2010. Akadémiai Kiadó.
- ² Orsolyita kolostor, Varasd.
- ³ Tito Karger. *Hrvatske pravice* [Horvát jogok], 1907. (július 20.) 8. sz. 6. p.
- ⁴ <https://dailynewshungary.com/6th-of-january-the-return-of-the-holy-crown-of-hungary/>.
- ⁵ Maria Floriana (született Ana Karger) 1777-ben született és Varasdön halt meg 1859. március 28-án. 1820-tól haláláig az orsolyita apácakolostor vezetője volt.
- ⁶ Állami Levéltár, Varasd [HR-DAVŽ].
- ⁷ Más forrás szerint stroke következtében vesztette életét. Tito Karger. *Hrvatske pravice*, 1907. (július 20.) 8. sz. 6. p.
- ⁸ Orsolyita kolostor, Varasd.
- ⁹ Stjepan Lypoldt (1839) festménye. *Varaždinske uršulinke. 300 godina od dolaska u Varaždin* [A varasdi orsolyiták]. Varaždin, 2003. Gradski muzej Varaždin, Uršulinski samostan Varaždin, 102., 112. p.
- ¹⁰ Tito Karger. *Hrvatske pravice*, 1907. (július 20.) 8. sz. 6. p.
- ¹¹ Állami Levéltár, Varasd [HR-DAVŽ]. Szent Miklós plébánia, Varasd, 1858–1870.
- ¹² „A Kossuth Lajos által száműzetésbe vetett Szent Korona megtalálója a varasdi temetőben nyugszik.“ U čemu se sastoji ljepota varaždinskog groblja. *Hrvatsko jedinstvo* [Horvát egység], 1937. (október 30.) 3. sz. 3–4. p.
- ¹³ Posjet mađarskih liječnika i novinara u Varaždinu [Magyar orvosok és újságírók látogatása Varasdön]. *Hrvatsko jedinstvo*, 1938. (szeptember 3.) 47. sz. 5. p.
- ¹⁴ Többek között DEÁK Ágnes: *A koronás Wargha*. Budapest, 2010. Akadémiai Kiadó; FILIĆ, Krešimir: *Povijesni natpisi grada Varaždina*. Ur. HUZJAN, Vladimir – TEŽAK, Spomenka. Zagreb–Varaždin, 2017. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti Zavod za znanstveni rad u Varaždinu, Gradski muzej Varaždin; LASZOWSKI, Emilij: Tito Barun Krager. *Vjestnik Kr. Hrvatsko-slavonsko-dalmatinskog Zemaljskog arkiva*. Ur. BOJNIČIĆ KNINSKI, Ivan. Zagreb, 1901; KATONA Tamás: *A korona kilenc évszázada*. Budapest, 1979. Magyar Helikon.
- ¹⁵ Varasdi temető. <https://cemeteriesroute.eu/poi-details.aspx?t=923&p=5396>.
- ¹⁶ FILIĆ, Krešimir: *Povijesni natpisi grada Varaždina* [Varasd történelmi feliratai]. Ur. HUZJAN, Vladimir – TEŽAK, Spomenka. Zagreb–Varaždin, 2017. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti Zavod za znanstveni rad u Varaždinu, Gradski muzej Varaždin, 123. p.

A Szent Korona megtalálása